

РОДОВІД ДАРІЇ ВІКОНСЬКОЇ

Постать Дарії Віконської (1893–1945 рр.) – маловідома й одна із найменш досліджених у сучасному літературознавстві та мистецтвознавстві¹. Сьогодні її призабута дослідницька та літературна спадщина остаточно повертається в український культурний простір. Завдяки Василю Габорові зібрано розкидані по галицьких часописах міжвоєнного двадцятиліття минулого століття її літературні твори та книжка про Джеймса Джойса², літературознавчі, літературно-критичні студії та мистецтвознавчі дослідження та есеї³. Разом із тим Василь Габор підготував скрупульозно зібраний бібліографічний покажчик мисткині, а одночасно подав і її біографію та огляд її наукової та літературної спадщини⁴.

¹ І. Набитович, *Дарія Віконська – лицар українського II Rinascimento*, [в:] Дарія Віконська, *За силу й перемогу*, Частина 1: *За державну бронзу*, Піраміда, Львів 2016, с. 7-31.

² Дарія Віконська, *Жінка в чорному: Етюди, поезії в прозі, нариси, діалоги; Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя / Упорядкування, передмова і примітки В. Габора*, Піраміда, Львів 2013, 108 с. + 76 с.

³ Дарія Віконська, *Ars Longa... Літературознавство. Мистецтвознавство. Культурологія*, Піраміда, Львів 2015, 352 с.

⁴ *Дарія Віконська (1893 – 1945): Бібліографічний покажчик / Укладання, авторська передмова В. Габора*, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника, Львів 2007, 164 с.

У запропонованій статті буде представлено родовід Дарії Віконської.

Дарія Віконська – псевдонім. Справжнє її ім'я та прізвище – Іванна (Йоанна)-Кароліна (Ліна) Маср-Федорович (за чоловіком – Малицька). Ще один із її псевдонімів – І. Федоренко.

Дарія Віконська отримала мистецьку освіту⁵ (можливо її університетським містом був Відень), грала на роялі.

«Вже дозрілою особою, – писав віце-маршалок останнього Сейму Другої Речі Посполитої Василь Мудрий, – найшлася вона в українському середовищі, в маєтку свого батька у Вікні. Щойно тоді почала виучувати українську мову та опанувала її скоро так знаменито, що могла в ній висловлювати найніжніші почування та найскладніші думки у своїх літературних та мистецько-критичних оглядах і студіях»⁶.

Навчати української (на запрошення її батька) Іванну-Кароліну почав учитель Тернопільської української гімназії Микола Малицький (він походив із Вікна). У липні 1917 Іванна, без батьківського благословення взяла із ним шлюб. Чоловік Дарії Віконської Микола Малицький був меценатом, депутатом польського Сейму від УНДО у 1938 – 1939 роках, співзасновником спортивного товариства «Луг». Малицькі були власниками маєтків і землі у Шляхтинцях та Лозовій біля Тернополя. У грудні 1939-го М. Малицького заарештували. Відомо, що особлива нарада при НКВД СРСР своєю постановою винесла йому вирок – 8 років ув'язнення. Помер він нібито в російському виправно-трудовому концтаборі у 1943 році⁷.

⁵ Вас[иль] Мудрий, *Ліна Федорович-Малицька*, „Наше Життя”, Філадельфія 1950, № 12 (грудень), с. 6.

⁶ *Ibidem*.

⁷ П. Гуцал, *Педагог, підприємець, громадський діяч (Доля і недоля Миколи Малицького)* [в:] *Реабілітовані історією. Тернопільська область*, Книга друга, Тернопіль 2012, с. 107-111.

Дід Дарії Віконської – Іван Федорович (1811 – 1870 рр.)⁸, український шляхтич княжого роду, був польським патріотом, брав участь у польському підпіллі, боронив Варшаву від російських військ у 1831 році, входив до пропольського кола в австрійському Райхстазі в 1848 році. Писав польською мовою, був автором наукових праць⁹, збірки афоризмів¹⁰. Професор Дмитро Чижевський у *Нарисах до історії філософії в Україні* називає його цікавим українським соціологом¹¹. Поетичну творчість Івана Федоровича не можна назвати значимою ні для польської, ні для української літератури. Однак віднайдені Франком у архіві в маєтку у Вікні біля Скалата кілька Федоровичевих поезій польською та українською мовою є яскравими свідченнями епохи: і етнічно-культурної самоідентифікації автора, й його участі в історичних та політичних процесах сучасної йому епохи. Іван Франко на замовлення Володислава Федоровича писав біографію Івана Федоровича¹², однак не закінчив її й за життя Франка і Федоровича-сина вона не була опублікована.

⁸ W. Fedorowicz-Jackowski, *Jan Fedorowicz – powstaniec, praktyk, wizjoner*, [w:] *Powstanie listopadowe 1830–1831. Dzieje–historiografia–pamięć*, Muzeum Niepodległości w Warszawie, Warszawa 2015, s. 53-64.

⁹ J. Fedorowicz, *Pisma*, Lwów: H. Alentberg 1913.

¹⁰ J. Fedorowicz, *Aфоризмы*. *Wydanie pośmiertne*, W Krakowie: W drukarni Leona Paszkowskiego 1913.; [Т.] Бълоуць, *Введение* [в:] *Ивана А. Федоровича Афоризмы*, Накладомъ Михаила Бълоуса, Коломыя 1882.

¹¹ Дмитро Чижевський, *Нариси до історії філософії в Україні*, [в:] *Idem, Філософські твори: У 4 томах / Ред. В. Лісовий, Том 1*, Смолоскип, Київ 2005, с. 159.

¹² І. Франко, *Життя Іван Федорович і його часи*, [в:] *Idem, Зібрання творів: У 50-ти томах*, Наукова думка, Київ 1985, Том 46, Частина 1, с. 7-298; І. Набитович, *Іван Франко – біограф польсько-українського письменника Івана / Яна Федоровича*, [в:] *Київські полоністичні студії: Збірник наукових праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Том ХХІХ: Іван Франко і польська культура*, Київ 2017, с. 330-346.

Син Івана Федоровича Володислав (1845 – 1918 рр.), власник маєтків, зокрема у Вікні на Поділлі¹³, батько Дарії Віконської – великий землевласник і політичний діяч, поет і автор збірки афоризмів¹⁴ та наукових трактатів¹⁵. Як і батько, писав польською мовою, а також українською, був одним із найбільших меценатів для української культури й громадського життя, одним із перших голів «Просвіти» (1873 – 1877). Одночасно він не поривав із польськими політичними колами; під час перебування у віденському Райхсраті як депутат нижньої палати, входив до Польського кола. У 1902 році Володислав Федорович був обраний довічним членом Палати панів – верхньої палати Райхсрату. У 1917 році російські окупанти спалили дотла його маєток із неоціненною величезною колекцією мистецьких творів та історичних документів.

Після арешту російськими загарбниками Миколи Малицького,

«Ліна зі старенькою мамою лишилась без опіки. Це було для неї страшним моральним ударом. Їй все-таки вдалось виїхати разом із матір'ю німецькими транспортами до Відня. У 1942 р. вона вернула до Львова, де втратила матір. Потім перенеслась до Тернополя, але до власної хати вернути їй не вдалось. У 1944 р. виїхала вдруге до Відня, де жила серед дуже важких умовин, у свояків по матері»¹⁶.

¹³ R. Aftanazy, *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*, Tom 7: *Województwo ruskie. Ziemia Halicka i Lwowska*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław-Warszawa 1995, s. 142-143.

¹⁴ *Владислава Іванова Федоровича Гадки*, Накладомъ Михаила Бѣлоуса, Коломыя 1883.

¹⁵ W. Fedorowicz, *Szkolnictwo ludowe w Angl[i]ji*, Część pierwsza: *Historia szkolnictwa ludowego aż do zrewidowanej ustawy z roku 1862*, Lwów 1873.; W. Fedorowicz, *Studia polityczne, historyczne i filozoficzne*, Lwów 1879.; W. Fedorowicz, *Z teki wiejskiego szlachcica*, Lwów 1878.

¹⁶ В. Мудрий, *Ліна Федорович-Малицька...*, с. 6.

Коли до Відня увійшла Красная армія, вона вже знала, що на неї полуює СМЕРШ. «Тікаючи від енкаведистів, які прийшли її арештувати, вона вискочила через вікно із третього поверху на брук і на місці від того трагічного скоку померла»¹⁷.

Очевидно, що російські окупанти знали, за ким полювали. Це ще одне свідчення того, що сила пристрасного слова інколи важливіша за найпотужнішу зброю...

Родовід князів Федоровичів від Середньовіччя до Бароко дуже часто має легендарну основу, однак у цих побудовах родинного дерева і родових переказах містяться ті зерна, які дають змогу побачити кореневу систему роду, родовий стовбур, зауважити у цьому гербарії гілки, буйні парості й цвіт.

Упродовж кількох століть Федоровичі були переконані, що рід їх «виводиться від великих князів Рюриковичів» і тягнеться від чернігівських князів. Їх посілості – Козельськ і Путивль були втрачені відтоді, як Козельськ потрапив під владу московських князів і вони змушені були шукати прихистку у Великому князівстві Литовському. Тут цей рід широко розрісся, отримав від різних маєтностей своїх різні прізвиська й деколи почав користуватися навіть різними гербами. Хтось пішов під руку московських князів, хтось осів на Волині та Білорусі, інші почали обживати Поділля¹⁸.

Отже, родові легенди називали Федоровичів прямими нащадками Святослава, князя чернігівського, сина великого князя київського Ярослава Мудрого. Далі, через внука Ярослава Мудрого, Олега Святославовича та правнука Всеволода Олеговича чернігівських, праправнука Святослава Всеволодовича, праправнука Всеволода Святославовича (Чермного) рід Федоровичів отримав свя-

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Fedorowiczowie rodu Oginiec* [w:] Teodor Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, Rocznik IV, Poznań 1882, s. 89.

того – князя Михайла Всеволодовича, якого замордували в Орді у 1246 році. Внук цього святого, князь Титус Мстиславович Карачевський і Козельський, мав сина Федора (який і дав назву родові Федоровичів).

Федір одного з синів теж назвав Титусом, і цей Федорович Козельський, став прапредком родів Огінських і Пузин¹⁹. Молодшого сина було названо Іваном, і цей Федорович Козельський (разом із наймолодшим своїм сином Федором) був прапредком роду Федоровичів. Тому Федоровичі належали до того самого шляхетського герба (Огінець), що й два інших славетних роди. Герб Огінець зображав, згідно із родовими легендами, браму військового обозу – із хрестом, роділеним надвоє нагорі. Інша версія голосить, що на ньому зображень руська літера «П» – «печать». Легенда також оповідає, що коли один із козельських князів, який окопався в своєму обозі, обороняв східну браму, на вершку якої був хрест, татари так наблизилися до неї, що могли верхню частину хреста рубати надвоє. Князь відбив натиск ворога й на пам'ятку про цю осаду взяв за герб браму з розщепленим зверху хрестом²⁰.

Один із чотирьох синів Федора Івановича Дмитро у другій половині XV віку воював під берлом великого князя Казімежа Ягеллончика і отримав у нагороду землі у Литві та Іскоростень на Київщині. (Іван та Володислав Федоровичі і Дарія Віконська походили власне із тієї розлогої гілки дерева роду Федоровичів, які посідали містечко Іскоростень у Київським воєводстві). Внук цього Дмитра, син Павла Федоровича, який заснував іскоростенську лінію роду Федоровичів, теж Дмитро, воював у молодості проти московитів в обозі Александра Ходкевича як панцирний товариш. Король Зигмунт Август у 1537 році надав йому за це

¹⁹ *Ibidem*, s. 90.

²⁰ *Ogińscy herbu własnego, czyli Oginiec* [w:] Teodor Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, Roznik V, Poznań 1883, s. 177.

земельні наділи. З двох його синів, Александра і Павла, перший мав трьох синів: Федора, Філіпа (Пилипа) та Івана (Яна).

Нащадками когось із цих двох перших братів були Сашко (Сасько), Тиміш, Данило Федоровичі. Чоловіки цього роду були дуже войовничі, зокрема вони подарували

“Війську Запорозькому двох полковників: убитого 1594 року [...] Саська, який їздив із Ерихом Лясотою послом від козаків до імператора Рудольфа II, і Тимоша, котрий очолював один із полків Сагайдачного в битві під Хотиним 1621 року”²¹.

Данило, «один із знаменитих українських войовників», який отримав від короля Яна III Собеського доручення «сформувати окремий український відділ» на жолді Речі Посполитої, надаючи їм титул ротмістрів і відповідні привілеї. На чолі цього відділу він воював із турками в 1676 – 1692 роках²². Ротмістр Данило Федорович «виявляв чудеса хоробрости в боротьбі з Туреччиною» під час осади Відня²³. Коли цим воякам Данила Федоровича перестали платити жолд, вони, очевидно, почали займатися розбоями, відділ був розформований²⁴.

Іван Федорович, третій сина Александра, пішов на Запоріжжя. Під час Хмельниччини він став полковником і козаки прозвали його Федоренком²⁵. Під його орудою було 16 хоругв по 1000 козаків – під час штурму Збаража. Він був і у битві під Зборовом. У 1653 році, після смерті Тимоша Хмельницького, командував виправою у Валахію, а після смерті Тимоша Хмельницького взяв на себе провід

²¹ Н. Яковенко, *Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття (Волинь і Центральна Україна)*, Критика, Київ 2008, с. 274.

²² *Fedorowiczowie rodu Oginięc...*, s. 95.

²³ [Т.] Бълоусь, *Введение...*, с. 18.

²⁴ *Wiadomości o Fedorowiczach*, Część 1, Lwów 1880, s. 15.

²⁵ *Літопис Самійла Величка* / Переклад В. Шевчука, Том 1, Дніпро, Київ 1991, с. 214.

цим воєнним походом. Мужньо боронив Сучаву від військ Ракочі й посадив на троні воєводу Стефана.

Після смерти Богдана Хмельницького полковник Федоренко був посередником між військом запорізьким та королем, брав участь у підписаннях Гадяцької угоди. Кілька сеймових ухвал 1659 року зняли з нього кондемпнати за прилучення до повстання Хмельницького. На шести-денному вальному сеймі в 1661 році було підтверджено попередні його привілеї, надані гетьманом Хмельницьким, і затверджено попередні, а також король Ян Казімеж надав йому ще одну маєтність:

«Заохочуючи до наступних послуг для нашої Речі Посполитої шляхетного Яна Федоровича *Яцковського*, конферуємо йому правом ленним містечко Боярку з усіма приналежностями і привілей, виданий у канцелярії, апробуємо»²⁶.

Цей придомок «Яцковський», який походив від назви посіlostей у Яцкові зберігся у частини роду Федоровичів і до сучасності.

По бурхливих воєнних виправах, Іван Федорович-Яцковський осів у маєтку Іванкові неподаль Фастова, де в нього був невеликий «*zameczek warowny*»²⁷.

Під час повстання Палія в 1688 цей замок був спалений якимось козацьким бунтівним відділом і Іван, разом із сином Павлом переселився в Галицьку землю²⁸. Його син посів батькову спадщину у Рокшицях коло Перемишля, а внук – Яким Федорович був возним генералом воєводства Волинського²⁹. У 1704 році в часи Мазепи відзначився як воїн генерал Яким Федорович³⁰.

²⁶ *Fedorowiczowie rodu Oginiac...*, s. 95.

²⁷ *Ibidem*, s. 95.

²⁸ *Ibidem*, s. 96.

²⁹ І. Франко, *Життя Івана Федоровича і його часи...*, с. 17.

³⁰ [Т.] Бълоусь, *Введеніє...*, с. 18.

Внук полковника Федоровича Яким був одружений двічі: від першого шлюбу мав двох синів – Адальберта і Матвія (Мацея), від другого – Станіслава й Миколу.

Один із цих чотирьох синів Якіма Матвій (Мацей) Федорович продувжував військову традицію роду як панцерний товариш хоругви «*cohortis loricatae*» краківського каштеляна і отримав від короля Августа III у 1760 році в довічну власність село Нанову біля Перемишля у воєводстві Руськім. Його дружиною була Анна Гелена Стрілецька. У шлюбі народилося шестеро дітей. У метриці старшого Габрієля (Гаврила) вказана дата хрещення: 8 лютого 1745 року. Наступними були Сюзанна (1746), Казімеж (1758), Катерина (1760), Рох (1762), Флоріян (1769)³¹. Можливо, що Казімеж і Рох померли ще маленькими, бо наступних згадок про них не залишилося.

У молодості він вступив до коронного війська, далі воював у конфедератських шерегах, а потім приєднався до повстання Костюшка. Потім змушений був утікати поза межі краю. На початку XIX віку повернувся в Галичину. Він служив у коронному війську Речі Посполитої, був учасником Барської конфедерації аж до її поразки. Потім брав участь у повстанні Тадеуша Костюшка, а після його придушення змушений був якийсь час провести на еміграції³².

Гаврило (Габріель) одружився біля Ряшева, де його молодший брат Флоріян мав посілости, із шляхтянкою Марією Сас (Галичинською) із Соколя.

Родина осіла в селі Стрільків Стрийського повіту, яке належало княгині Кароліні Сапезі з Радзивілів³³. Гаврило

³¹ W. Fedorowicz, *Odpowiedź na anonimowy paszkwil p. Tomisława Rozwadowskiego, rozdany w Sejmie galicyjskim w styczniu 1889 r.*, We Lwowie 1889, s. 14.

³² *Wiadomości o Fedorowiczach*, Część 1, Lwów 1880, s. 19-20.

³³ W. Fedorowicz, *Odpowiedź na anonimowy paszkwil p. Tomisława Rozwadowskiego...*, s. 8.

(Габрієль) був шляхтичем, і можливо орендував місцеві посілості Сапег, або був їх управителем.

У цьому шлюбі народилося троє синів – Андрій, Іван і Василь і доньки – Марія, Анна, Текля, Тереза, Катерина. Другий із синів Іван, не залишив потомства. Він був греко-католицьким священиком.

Найстарший із синів, Андрій, народився саме тут, в Стрілкові, 2 липня 1778 року.

Андрій народився в селі Стрілків Стрийського повіту, навчався в Стрию у гімназії (закінчив у 1792), гімназію у Львові а далі у Львівському університеті (навчався тут від 1796 – до, можливо, 1799 року). Після закінчення дворічних філософських студій у березні 1801 року він вступив до Львівського університету й закінчив його у 1804 року³⁴.

У серпні 1804 року Андрій отримав характеристику від ректорату Львівського університету – звичайно ж, латинською мовою:

«Fedorowicz Andreas, iuvenis probus ac honestus in studiis diligentissimus, in officiis explendis accuratus, superioribus obediens, erga collegas cum sincera comitate severitatem in eius indole positam coniungit, ingenii acris, libenter legit, publicam admonitionem non habuit»³⁵.

Андрій Федорович, зауважував Іван Франко із розповідей його нащадків, був

«вихований у твердій школі життя, працьовитий, господарний, характеру, націхованого спартанською простотою й незламністю, він не улякся ніяких трудностей і добився під кінець свого життя досить, яко на ті часи, поважного і незалежного становища економічного»³⁶.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*, s. 19.

³⁶ І. Франко, *Життя Івана Федоровича і його часи...*, с. 20.

Андрій одружився 26 лютого 1805 року з Розалією-Іванною Гриневич і в цьому шлюбі народилося восьмеро дітей (п'ять синів і три доньки).

Їх первородним був Антоній (народився у 1805), Іван був другою дитиною (народився в 1811 році). Далі прийшли на світ Серафима (1813), Людмила (1814), Амброзій (1817), Адріян (1818), Гонората (1826), Альойзій (1830).

Ксьондз Тадеуш Федорович, який був праправнуком Андрія Федоровича, правнуком Адріяна, внуком Тадея Федоровича, українського політичного й культурного діяча на Поділлі, залишив у своїх спогадах, записаних у 1966 році, згадку про те, що Андрій, а також його батько були греко-католицькими священиками:

«Федоровичі були родиною українською. Батько мого прадіда Адріяна (Андрій. – *авт.*) був уніятським священиком, як це у нас називалося “руським”. Його батько (Матвій. – *авт.*) теж був священиком»³⁷.

Іван Франко кілька разів підтримає цю версію, пишучи, що Іван Федорович – «син руського священика»³⁸. Однак у біографії *Життя Івана Федоровича і його часи* він жодного разу про це не згадує.

Цей сімейний переказ не підтверджується ані церковними книгами, ані шематизмами. Швидше за все, це затерті родинні спогади про ту важливу роль, яку відігравала Українська греко-католицька Церква у родинній традиції Федоровичів кінця XVIII – початку XIX віків.

Насправді ж Іван, другий із синів Гаврила (Габрієля), не залишив потомства. Саме він став причиною певних

³⁷ B. Krzysztoń, *Ksiądz Ali*, Warszawa-Laski 1988, s. 11.

³⁸ Іван Франко, *Лук'ян Кобилиця* [в:] І. Франко, *Зібрання творів*: У 50-ти томах, Наукова думка, Київ 1986, Том 47, с. 265.; І. Франко, *Батько й дочка (Із паперів Івана Федоровича)* [у:] *Записки наукового Товариства імени Шевченка*, Львів 1910, Том ХСІІІ, Книга 1, с. 71.

родових непорозумінь. Він був священиком, «канцлером греко-католицького консистора у Перемишлі»³⁹ і помер у 1817 або 1818 році⁴⁰. Родова пам'ять про цього отця Івана очевидно накладалася на образ його брата Андрія та племянника Івана, сина Андрія.

Ще одна деталь могла б роз'яснити цю ситуацію. У 1783 році у Львові було засновано дієцезіяльну семінарію (перетворену через два роки у генеральну семінарію) й тут могло навчатися 50 алюмнів із Галичини, Угорщини, Далматії та Семигороду. (До слова: викладовою мовою тут була мова «руська», тобто старо(церковно)слов'янська, чи слов'янсько-руська).

Можливо що, як пізніше молодший брат Іван, Андрій навчався у закладеному у 1784 році Львівському університеті на відділі філософії, готуючись піти до генеральної семінарії, щоб надалі стати священиком. Однак життєві дороги звели його в іншому напрямку: адже майже одразу, через пів року після закінчення університетських студій, він одружився.

Сам Володислав Федорович наголошував (заперечуючи ті плітки, які були в пасквілі, поширеному проти нього у 1889 році), що його дід Андрій не був у своїх посіlostях парохом і дідичем одночасно. Свідченням цього було те, що йому належали Галуцинці (яке було мазурською осадою із римсько-католицькою парафією), Лежанівка і Білітівка (тут парафії не було, вона була у селі Буцики), Жеребки Шляхетські. Андрій Федорович оселився в Жеребках у 1824 році. До серпня 1822 року тут парохом був отець Антоній Осташевський, до серпня 1851 – отець Томаш Герасимович, а далі парохом став отець Петро Зухаєвич. Власне він у 1855 році відспівував на похороні А. Федоровича⁴¹.

³⁹ A. Boniecki, *Herbarz Polski*, Tom V, Warszawa 1902, s. 270.

⁴⁰ *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej* / Opracował hr. S. Uruski, Tom IV, Warszawa 1907, s. 17.

⁴¹ W. Fedorowicz, *Odpowiedź na anonimowy paszkwil p. Tomisława Rozwadowskiego...*, s. 9.

Той же ксьондз Тадеуш згадував і родинний анекдот про те, як стареньку няньку дивував вибір імен дітей Андрія та Розалії Федоровичів: «Всі діти мають імена на “Й” (українською – на “Я”. – *I. H.*): “Ян” (“Jan”), “Янтоній” (“Jantoni”), “Яльойзій” (“Jalójzy”), “Яріян” (“Jarian”). І тільки панна Люльця на “Л”»⁴².

Андрій Федорович мав усі прикмети доброго господаря й землевласника, які він передав синові Іванові, а він нього їх отримав і Володислав. Він узяв у посесію (спільно ще із двома партнерами) у 1812 році село Глиниці Великі й, нагромадиши певні кошти з доходів від господарства, позитивної кон’юнктури цін на збіжжя під час наполеонівських воєн закупив у Тернопільському повіті Жеребки Шляхетські.

Через роки Володислав Федорович писав про діда Андрія, що той

«господарюючи 18 років на 147 моргах найкращих подільських ґрунтів в часи наполеонівських війн і надзвичайно високих цін на збіжжя, при добре знаній своїй працьовитості і надзвичайно скромному житті, не потребував нічого іншого, окрім ощадливості, щоб через кільканадцять років праці мати скромну суму 4500 рублів для закупівлі Жеребок [Шляхетських]». Він купив цю посілість «за 10350 рублів, з яких 4500 заплатив при підписанні контракту з власником Чеславом Моравським. Лише в березні 1830 року виплатив останні 5850 рублів як людина, яка доробилася маєтку повільно і чесно»⁴³.

Вміле ведення господарства, методичність і цілеспрямованість дозволили йому докупити у 1837 році ще три села: Білитівку, Галушинці й Лежанівці.

Старший син Андрія Антоній після навчання у єзуїтській колегії в Тернополі, осів у Галушинцях, займаю-

⁴² B. Krzysztoń, *Książd Ali...*, s. 12.

⁴³ W. Fedorowicz, *Odpowiedź na anonimowy paszkwil p. Tomisława Rozwadowskiego...*, s. 9-10.

чись сільським господарством і вихованням численного потомства.

Помер Андрій Федорович у Жеребках.

«Обдарований залізним здоров'ям і великою фізичною силою, він до пізньої старости держався кріпким, як дуб. Ще в 73 році життя кожного дня щонайменше по дві години їздив на коні. І рівнобіжно з силою і здоров'ям тіла держалася також сила його духу, ясність мислі і тверезість суду»⁴⁴.

Мати Івана, Розалія, переживе свого чоловіка лише на рік і помре у 1852 році.

Князівський український рід Федоровичів розсіявся по Європі, творячи її історію, культуру, економічний розвиток. Лінія, яка закінчувалася Кароліною-Іванною Федорович-Малицькою, залишилася українською. Інші розчинилися в інших національних культурах (найчастіше польській).

Художню версію історії роду Федоровичів представив Євген Маланюк у поемі *Побачення*.

Шукаючи коріння її прабабусь, бабусь, мами можна зауважити, що всі вони походили із стародавніх шляхетських родів різних європейських країн. Ці жіночі лінії дружин Федоровичів привносили в історію роду Федоровичів свої маєтки, герби, культурні надбання й традиції – щоб остаточно розцвісти сецесійним квітом творчости Дарії Віконської.

Дружина Андрія Федоровича (прадіда Дарії Віконської) Розалія-Іванна була на два роки молодша від свого чоловіка (народилася у 1780 році). Вона була пізньою єдиною донькою шляхтича Івана Гриневича (гербу Приятель (із відмінами)) та Аполонії (із шляхетського роду Лозинських, гербу Леліва). Її батькові, коли вона народилася, було 40, а матері – 30 років.

⁴⁴ І. Франко, *Життя Івана Федоровича і його часи...*, с. 21.

Прапрадід Віконської Іван Гриневич був учителем (за тодішнім титулом – професором) у Варшавській академії, а потім – у Крем’янецькому ліцеї⁴⁵.

«Був це світлий муж і глибоких наук, сучасник Сняданецького, Коллонтая, Нарушевіча, Хрептовіча. Він належав до тих, які переймалися новим напрямком тодішньої французької літератури, ідеями Руссо і Монтеस्क’є, намагалися в своєму краї розбудити інтелектуальний рух і воскресити уми і серця до нової епохи...»⁴⁶.

Після закінчення науково-педагогічної кар’єри він перебрався до доньки Розалії й привіз із собою велику бібліотеку книжок латинською та французькою мовою. Частина з них згоріла, коли росіяни спалили двір Федоровичів у Вікні.

Розалія-Іванна, писав Іван Франко,

«здорова й замолоду гарна жінчина, була правдивим типом подолянки. М’якого серця, тужлива і тиха, а при тім невтомно працююча, була немов зроду достроєна до гармонії зі своїм мужем. Весь багатий скарб свого чуття згромадила вона в любові для своїх дітей»⁴⁷.

Коріння роду Федоровичів тісно переплелось з родом Нагліків-Льозі де Льозенав: Кароліна Наглік стала дружиною Івана, а її молодша сестра Альбертина – його брата Адріяна – синів Андрія та Розалії Іванни Федоровичів.

На цвинтарі у Дрогобичі, заснованому в 1790 році, у часи початків панування в Галичині Габсбурзької монархії, у найстаршій на цьому некрополі каплиці – роду Нагліків, поховані прадід та прабабуся Дарії Віконської: Кароль Гоуземба Наглік та баронеса Кароліна Наглік (з дому Льозі

⁴⁵ *Fedorowiczowie rodu Oginięc...*, s. 96.

⁴⁶ *Wiadomości o Fedorowiczach...*, s. 47-48.

⁴⁷ І. Франко, *Життя Івана Федоровича і його часи...*, с. 21.

де Льозенав) – батьки Кароліни Федорович, які прибули до Галичини біля 1800 року.

Кароль Наглік (1773 – можливо, 1830) був у першій чверті XIX століття жупником – інспектором, а потім, можливо, управителем Дрогобицької солеварні, син Матіяса Нагліка (прапрадіда Дарії Віконської). Він народився в Пардубицях у Чехії⁴⁸. Його мати (прапрабабуся Віконської) походила із давнього шляхетського французького графського роду Салінз-Лямезан. Цей рід прибув до монархії Габсбургів у XVIII столітті і мав багаті маєтки в Австрії й Угорщині. Частина цього роду залишилася була у Франції й його нащадки навіть пережили Велику французьку революцію⁴⁹.

Баронеса Кароліна Наглік (1782 – 1858), дружина Кароля Гоуземби була донькою полковника Бенвенута Льозі де Льозенав⁵⁰, внучкою австрійського генерала Антонія Йозефа Льозі. Баронеса Наглік була правонаступницею свого предка Адама Філіпа графа Льозі власністю маєтків у Вінтерітц, Штімніц і Тахау в Чехії⁵¹. Ця лінія предків Дарії Віконської – шляхетський рід Льозі де Льозенав – походив із Льотарингії, з Нансі. Він потрапив до Австрії у другій чверті XVIII століття, коли Марія Терезія фон Габсбург вийшла заміж за Франца І Стефана герцога Льотаринзького⁵².

Цей генерал Льозі, прапрапрадід Дарії Віконської під час стаціонавання австрійських військ у Мілані, одружився

⁴⁸ K. J. Nahlik, *We Lwowie i na Pokuciu. Ścieżki mojej młodości*, Kraków 2002, s. 326.

⁴⁹ *Wiadomości o Fedorowiczach...*, s. 48.

⁵⁰ Klemens R. v. Habdank-Hankiewicz, *Wladislaw R. v. Fedorowicz*, Wien 1909, S. 8-9.

⁵¹ W. Fedorowicz, *Odpowiedź na anonimowy paszkwil p. Tomisława Rozwadowskiego...*, We Lwowie 1889, s. 8.

⁵² *Krótká wiadomość o Janie Fedorowiczu*, [w:] J. Fedorowicz, *Pisma...*, Lwów: H. Alentberg 1913, s. VII.

з італійкою. У генеральській сім'ї було троє дітей: одна із їх доньок вийшла заміж за барона Вайдентгаля, власника маєтків у Стрию; інша стала черницею-урсулянкою в Граці, а син Бенвенуто (прапрадід Віконської) – був офіцером австрійського війська.

Він одружився із «панною Деакі, сестрою угорського примаса». Їх донькою власне й була Кароліна Наглік, дрогобицька прабабуся Дарії Віконської, та молодший брат Людвік. Він, як і батько Бенвенуто, і як його дід став офіцером австрійської армії. На його честь Кароль і Кароліна Нагліки назвуть двох своїх дітей.

Людвік був молодшим від сестри на одинадцять років. Він вступив до війська в 1810 році. Під час війни 1812 року він потрапив на два роки у полон до росіян.

Італійський генерал Джіролямо Раморіно, який молодим офіцером служив ще в армії Наполеона, приєднався до Листопадового повстання. Коли його корпус польської армії був розбитий військами барона Розена, він відступив у Галичину й здався Людовікові Льозі де Льозенав.

Під час угорського повстання 1848 року Людвік брав участь у боях у Трансильванії й загинув у битві з угорськими військами під Пісками 9 лютого 1849 року. В 1852 році у Карлсбургу йому було поставлено пам'ятник, наріжний камінь якого заклав молодий цісар Франц Йозеф I.

Під його командуванням під час угорського повстання служив його племінник – Францішек, син Кароліни і Карла Нагліків, рідний брат Кароліни Федорович. За відвагу у боях з угорськими військами він отримав звання майора уланів австрійської армії⁵³.

Станіслав Славомір Ніцея зауважує, що це подружжя Кароля та Кароліни Нагліків було дуже плідним: у них була дюжина дітей, окрім тих чотирьох, які померли у ранньому дитинстві. Діти народжувалися щороку й почергово на світ

⁵³ *Wiadomości o Fedorowiczach...*, s. 48-49.

приходили хлопці та дівчата. Усіх їх хрестили парами імен: Кароль і Кароліна (власне дружина Івана Федоровича), Людвік і Людвіка, Август і Августа, Францішек і Францішка, Юлій і Юлія, Альберт і Альбертина (дружина Адріана)⁵⁴.

Нашадки роду Нагліків (окрім Дарії Віконської та її батька) увійшли у польський науковий і культурний простір.

Може найвідомішим серед усіх них стане Август, католицький ксьондз братиме разом із Іваном Федоровичем дієву участь у повстанні 1846 року.

Ще один брат Кароліни Федорович Юліюш оселиться у Жовкві, в 1848-му буде комендантом польської Народної гвардії а потім пів століття буде її бурмістром. Він був одружений із австрійською Маріянною Льоссюіс.

Один із їх синів – Юліюш (названий на честь батька) відкриє аптеку в Жовкві, потім провадитиме нафтовий бізнес у Дуклі, а після банкрутства доживатиме вік у Львові.

Другий син – теж Кароль, офіцер австрійської армії, а потім – полковник кавалерії Війська польського. Його ж донька Целіна Наглік, (трирідна сестра Дарії Віконської, молодша від неї на рік), була відомою красунею-співачкою, примадонною Львівської опери, а пізніше одним із перших дикторів заснованої у 1930-му році у Львові філії польського радіо, далі – редактором і автором музичних програм. Як диктор польського радіо у Львові Целіна Наглік 22 вересня 1939 року, після окупації Львова, прочитала останнє інформаційне повідомлення про закінчення роботи цього радіо.

Брат Кароліни Федорович Людвік закладе кінну пошту під Львовом у Деревачі. Альберт стане радником суду в Коломиї⁵⁵.

⁵⁴ S. S. Niceja, *Kresowa Atlantyda. Historia i mitologia miast kresowych*, Tom VII: *Drohobycz, Majdan, Schodnica, Sławsko, Turka, Opole* 2015, s. 134.

⁵⁵ K. J. Nahlik, *We Lwowie i na Pokuciu. Ścieżki mojej młodości...*, s. 327.

Для своєї каплиці на цвинтарі у Дрогобичі Кароль та Кароліна Нагліки замовили олійні портрети, які намалював німецький маляр Карл Швайкарт. Вони висіли в каплиці до Другої світової війни. Нині вони зберігаються у родинній колекції у Кракові⁵⁶.

Станіслав Едвард Наглік, син трирідного брата Дарії Віконської Кароля Нагліка, уже в 1930-их роках, після закінчення Львівського університету, починав дипломатичну кар'єру, під час Другої світової війни працював у посольстві Речі Посполитої в Берні, у 1950-х – 1960-х роках був професором університету Міколая Коперніка в Торуні та Ягеллонського університету у Кракові.

У роді Нагліків, починаючи від дрогобицької родини, ім'я Кароль і Кароліна передавалися надалі з роду в рід. Донька Володислава Федоровича Іванна (Йоанна)-Кароліна (Ліна) Маєр-Федорович отримала подвійне ім'я: перше на честь свого діда Івана, а друге – на честь своєї бабусі, що було прямим продовженням іменування дітей у роді Нагліків-Льозі де Льозенав.

Ім'я матері Кароліни-Іванни Федорович багато років було присипане попелом забуття. Василь Мудрий, колишій віце-маршалок сейму в Варшаві, приятель родини Малицьких, у своєму щемливому посмертному спогаді про Дарію Віконську (написаному до 5 річниці загибелі письменниці) теж імені її матері не називає⁵⁷.

Мені вдалося знайти документ, який привідкрив цю таємницю⁵⁸. Будь-які інші деталі взаємин Федоровича та матері Кароліни-Іванни нам майже невідомі – усе пішло

⁵⁶ S. S. Niceja, *Kresowa Atlantyda. Historia i mitologia miast kresowych...*, s. 134-135.

⁵⁷ В. Мудрий, *Ліна Федорович-Малицька...*, с. 6.

⁵⁸ Нововіднайдені дані про неї будуть опубліковані у книзі: І. Набитович, *Дерево життя літературного роду: Іван Федорович, Володислав Федорович, Дарія Віконська, Дух і Літера*, Київ 2018.

у непам'ять через пожежу у Вікні в 1917 році та трагізм подій Другої світової війни.

Після смерти Володислава Федоровича Олександр Барвінський у 1919 році писав, що той

«полишив одну доньку, віддану за проф. Миколу Малицького, котрій дав вельми гарне образование. Можемо повну мати надію, що яко спадкоємниця Володислава Федоровича буде леліяти ті висококультурні і їй в спадщині вітцем переказані ідеї і змагання в спілці із своїм ідейним мужем переведене в дійсність не один з благородних намірів» її батька Володислава Федоровича»⁵⁹.

Дарія Віконська – одна із найзагадковіших в українському Модернізмі. Вона була яскравою кометою, яка увійшла у простір української культури з інших культурних і мистецьких орбіт і світів, привнісши у неї й літературні й мистецькі традиції свого батька, діда – нащадків чернігівського князівського роду Федоровичів.

⁵⁹ О. Барвінський, *Володислав Федорович*, [в:] *Ілюстрований календар товариства «Просвіта» з літературним збірником на переступний рік 1920*, Річник 42, Львів 1919, с. 328.